

Povijesni razvoj osiguranja

Puja, Monica

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:677463>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-17**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

Monica Puja
POVIJESNI RAZVOJ OSIGURANJA
Završni rad

Pula, 2020.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

POVIJESNI RAZVOJ OSIGURANJA
Završni rad

Ime i prezime: Monica Puja
Smjer: Turizam
Kolegij: Ekonomska povijest
Mentor: prof. Dr. sc. Marija Bušelić

Pula, ožujak 2020.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Monica Puja, kandidat za prvostupnika FET „Mijo Mirković“ ekonomije i turizma, smjer Turizam ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

Monica Puja

U Puli, 21/03, 2020 godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Monica Puja dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom

Povijesni razvoj osiguranja koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 21/03/2020 (datum)

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. O OSIGURANJU	3
2.1. Pojam osiguranja	3
2.2. Ugovaranje i sudionici.....	4
2.3. Obilježja i načela osiguranja	5
3. POVIJESNI RAZVOJ OSIGURANJA.....	7
3.1. Začeci razvoja osiguranja	7
3.2. Razvoj osiguranja u srednjem vijeku	9
3.3. Razvoj osiguranja 18. stoljeća na dalje.....	11
4. OSIGURANJE U HRVATSKOJ	13
4.1. Razvijenost regulatornog i institucionalnog okvira osiguranja u Hrvatskoj.....	13
4.2. Hrvatska osiguravajuća društva.....	14
4.3. Croatia osiguranje.....	17
5. Žene u svijetu osiguranja	20
6. ZAKLJUČAK.....	23
LITERATURA	24
POPIS SLIKA	27
POPIS TABLICA.....	28
SAŽETAK	29
SUMMARY	30

1. UVOD

Sigurnost je potreba ljudi koja ima podjednaki značaj kao i sve ostale egzistencijalne potrebe, a misli se na hranu, vodu, san, mjesto za stanovanje i slično. Time se najjednostavnije dočarava važnosti osiguranja, kao procesa koji jamči ili ima za cilj osigurati sigurnost ljudi, njihova zdravlja, stvari i ostaloga. Zbog toga, osiguranje danas predstavlja jednu aktualnu temu u znanosti i javnosti.

U svrhu poimanja osiguranja na cjelovit način važno je osvrnuti se na dugoročni i vrlo intenzivan razvoj istoga. Može se reći da razvoj osiguranja nije okončan, on traje i danas.

S obzirom na promjene koje se javljaju u suvremeno doba na međunarodnoj razini, a odražavaju se na način i stil života ljudi, intenziviranje i razvoj njihovih potreba, promjene u konceptima poslovanja i slično, smatra se da je danas moguće govoriti o najintenzivnijoj i najturbulentnijoj fazi razvoja osiguranja.

Cilj ovoga rada je istražiti značenje osiguranja kao gospodarske djelatnosti, obilježja osiguranja, sudionike i ostale specifičnosti. Pored toga cilj je dati i analizu evolucijskog tijeka osiguranja generalno, a putem analize pojedinih razvojnih faza. Svrha rada je potvrditi važnost osiguranja u suvremeno doba, kao i sve navedene hipoteze.

Rad se sastoji od tri poglavlja, uvoda i zaključka. Prvo poglavlje u službi je opsežnijeg uvoda u problematiku rada. Ono daje definicije osiguranja, ističe obilježja i specifičnosti istoga, te specificira dionika koji se javljaju u okviru istoga. Sljedeće poglavlje dublje zadire u samu temu i daje pregled povijesnog razvoja osiguranja. Posljednje poglavlje rada tiče se analize osiguranja u Hrvatskoj. Time se rad zaokružuje u smislenu cjelinu, a predmetna problematika obrađuje na cjeloviti način.

Za potrebe istraživanja korištene su neke osnovne metode. Pri tome se misli na metodu analize i sinteze, induktivnu i deduktivnu metodu, metodu komparacije i apstrakcije, te metodu deskripcije.

2. O OSIGURANJU

Osiguranje se može definirati na nekoliko načina. Čak je iz samog naziva ovoga pojma moguće istaknuti što on u osnovi predstavlja. Međutim, osiguranje se kao djelatnost razvija duže vrijeme i danas se ono značajno razlikuje od nekadašnjeg osiguranja i onoga što je ono predstavljalo u praksi. Smatra se da je to rezultat i brojnih promjena u razvoju društva, načina i stila života i potreba. Ipak, u to treba uvrstiti i promjene u poslovnom svijetu, jer se osiguranje ne odnosi samo na društvo kao takvo i njegove članove, već i na poslovne subjekte. Kako bi isto bilo jasnije, u ovome poglavlju daju se neke od osnovnih definicija osiguranje, te se pristupa njegovoj detaljnijoj razradi.

2.1. Pojam osiguranja

Ljudi su uvijek potraživali određenu životnu, poslovnu i inu sigurnost. Riječ je o stanju koje osigurava bezbrižan i kvalitetniji život generalno. Sigurnost i osiguranje dva su usko povezana pojma i međusobno se nadopunjuju.

Jedna od najjednostavnijih i opće prihvaćenih definicija osiguranja je ona koja ga poima kao gospodarsku djelatnost kojom se zainteresiranim, a time i integriranim, subjektima osigurava, odnosno pruža ekonomska zaštita od različitih rizika koji ugrožavaju njihov život, zdravlje ili imovinu (HANFA, 2018). Riječ je o ugovornom odnosu kojim se specificiraju prava i obveze obaju strana, odnosno ugovaratelja i pružatelja osiguranja, to jest nekog subjekta i osiguravajućeg poduzeća ili tijela.

Osiguranje je nematerijalno dobro, usluga zaštite osoba i materijalnih dobara (pokretne i nepokretne imovne). Pri tome je osnovni cilj zaštita osoba, imovine i sličnoga od potencijalnih šteta, otuđenja i ostalih rizika. Preciznija definicija osiguranja je ona koja ga određuje kao metodu transfera rizika s osiguranika na osiguravatelja, a koji prihvaća naknadu štete onima kod kojih su nastale i raspodijeli ih na sve članove rizične zajednice (Andrijašević, Petranović, 1999, 23).

Ugovor o osiguranju sklapa se s nadom da neće doći do određenih štetnih situacija, koje će ugroziti zdravlje, život, poslovanje ili nešto drugo ugovaratelja osiguranja, ali u slučaju da do toga dođe, biti će mu osigurana naknada štete, prema ugovoru. Riječ je o osigurnini, to jest naknadi iz osiguranja, koja podrazumijeva pokrivanje štete, ovisno o osiguranju. Ono što je važno istaknuti jest činjenica da je svrha osiguranja zaštita od posljedica eventualne štete, a ne zarada na osiguranju (HANFA, 2018).

2.2. Ugovaranje i sudionici

Ugovaranje osiguranja, kao što je i rečeno, vrši se između davatelja i tražitelja osiguranja, riječ je o osiguravateljskom društvu, koje se naziva i društvom za osiguranje, osiguratelju, pružatelju osiguranja i slično, te fizičkoj ili pravnoj osobi, odnosno tražitelju osiguranja. Sve specifičnosti u svezi ovoga poslovanja uređuju se nacionalnim zakonima i ostalim propisima.

Društvo za osiguranje pravna je osoba koja pruža usluge osiguranja te s kojom se vrši ugovaranje istoga. Osim toga, riječ je o subjektu koji pruža sve informacije u svezi navedenoga, a na tržištu se javlja kao poslovni subjekt u okviru ove djelatnosti. Tražitelj osiguranja, pravna ili fizička osoba, ugovaranjem istoga obvezuje se platiti premiju osiguranja, koja se definira kao cijena istoga, odnosno iznos koji se plaća osiguravatelju za ugovoreno osiguranje. Zauzvrat, društvo za osiguranje se obvezuje isplatiti osigurninu ukoliko dođe do štete za koju se ugovara osiguranje (HANFA, 2018). Vrlo je važno da sve informacije i opći te posebni uvjeti osiguranja budu predani, jasni prije samoga sklapanja ovoga ugovora.

Ugovor o osiguranju sačinjen je od police osiguranja i uvjeta osiguranja. Riječ je zapravo o osobnoj iskaznici osiguranja, a pri tome su glavni elementi police osiguranja sljedeći (HANFA, 2018):

- ugovorne strane;
- osigurana stvar ili osoba;
- osigurani rizik;
- trajanje osiguranja i vrijeme pokrića;
- iznos osiguranja ili limit pokrića;

- iznos premije ili doprinosa;
- datum izdavanja police;
- potpisi ugovornih strana.

Vidljivo je da polica osiguranja predstavlja osnovu ovoga ugovora, odnosno specificira sve bitne elemente osiguranja kao takvog, kako s gledišta davatelja, tako i primatelja osiguranja.

Pri sklapanju predmetnog ugovora i prodaji osiguranja, obje strane imaju koristi, što i jest svrha ovoga poslovanja. Koristi osiguranika već su istaknute, a koristi osiguravatelja razmatraju se kroz profit, to jest zaradu od sklopljenog ugovora i proširenje poslovanja. Ipak, u praksi je moguće govoriti o nekoliko funkcija osiguranja, a to su (Andrijašević, Petranović, 1999, 25):

- pružanje ekonomske zaštite od rizika koji ugrožavaju imovinu i osobe putem isplate naknade za eventualne štete u ugovorenom iznosu, sukladno potpisanom ugovoru;
- socijalna funkcija ili funkcija poboljšanja kvalitete života;
- financijska funkcija ili funkcija mobilizacije financijskih sredstava i osiguranja likvidnosti.

Evidentno je da ovo poslovanje ima nekoliko funkcija, a pri njegovu istraživanju važno ih je uzeti u obzir. Pored navedenoga, za cjelovitije poimanje predmetne problematike važno je dati osvrt i na obilježja te načela osiguranja.

2.3. Obilježja i načela osiguranja

S obzirom na brojne koristi i složenost ovoga poslovanja moguće ga je okarakterizirati kao vrlo kompleksno, zastupljeno i multidimenzionalno. Riječ je o pravno-ekonomskom poslovanju, koje ima za cilj osiguranje financijskog uspjeha, ali i socijalnu zaštitu.

Osnovu osiguravajućih društava i predmetnog poslovanja čine načela na kojima se zasnivaju. Osim njih, a u svezi navedenoga, treba spomenuti i specifičan regulatorni okvir koji uređuje ovo poslovanje. Neovisno o teritoriju poslovanja, osiguranje kao

djelatnost zasniva se na uzajamnosti i solidarnosti. Ono se temelji na sljedećim načelima (Andrijašević, Petranović, 1999, 26):

- veza između osiguranika i korisnika osiguranja;
- točnost podataka;
- osiguranik ne smije profitirati od ugovorene police osiguranja i zlouporabiti je na bilo koji način;
- osiguravatelj isplaćuje iznos umanjen za isplaćeni iznos od strane treće osobe, ukoliko treća strana osiguraniku nadoknadi nastalu štetu;
- osiguravajuće društvo mora poslovati s velikim brojem osiguranika kako bi raspodijelilo rizik poslovanja na što veći broj polica;
- osiguravajuće društvo poslovanje treba i mora zasnivati na procjeni vjerojatnosti nastanka gubitka.

Sve navedeno ide u prilog potvrde kompleksnosti poslovanja u osiguranju. Time se potvrđuje i važnost postojanja složenog zakonodavnog okvira kojim se regulira ovo poslovanje na nacionalnoj razini.

3. POVIJESNI RAZVOJ OSIGURANJA

Osiguranje se kao kompleksna društveno-ekonomska pojava i gospodarska djelatnost razvija već duže razdoblje. O osnovama osiguranja moguće je govoriti od samih začetaka razvoja društva. Prema tome, smatra se ispravnim tvrditi da je razvoj osiguranja tekao usporedno s razvojem društva, odnosno civilizacije. Sukladno tome, on je pratio promjene u društvenom i poslovnom te poslovnom okruženju. Najkompleksnije razdoblje njegova razvoja traje i danas, a očekuje se nastavak istoga i u budućnosti.

3.1. Začeci razvoja osiguranja

Začeci razvoja osiguranja sežu u daleku prošlost, kao što je već i istaknuto. Prvotni oblici istoga bili su vezani uz trgovinu i prijevoz roba, a prema dostupnim podacima, ističe se da se oko 3000 godina prije Krista u Kini javlja potreba za razvojem osiguranja (Foritus inter partes, 2018). Naime, u to vrijeme, oko rijeke Jangtze, plovidba je bila izložena iznimnom riziku i opasnosti. Trgovci su u to vrijeme robu pretovarali s jednog plovila na više manjih i tako su se nastojali zaštititi od potpunog gubitka robe. Gubitke koje su ostvarili morali su snositi trgovci pa se potreba za osiguranjem javlja na primjeru ovih subjekata.

Nakon toga, oko 1700. godine prije Krista, u Babilonu se javlja Hamurabijev zakonik u kojem su dane prvotne odredbe vezane uz solidarnu raspodjelu rizika. Potreba za tim javlja se zbog postojanja pljačkaških napada prilikom trgovine, odnosno prijevoza robe pustinjom, ali i prilikom neodgovornog ponašanja u graditeljstvu i neprihvatanja odgovornosti za nekvalitetnu izgradnju građevina. Zapravo je ovaj akt donio dvije ključne odredbe u okviru osiguranja, ali i njegova daljnjeg razvoja. Prva se odnosila na odredbu u svezi transporta robe, koja je i spomenuta, a podrazumijevala je preraspodjelu troška otuđenja ili oštećenja robe na sve trgovce prema načelu solidarnosti. Druga se pak odnosila na odgovornosti graditelja, a predviđala smrtnu kaznu ukoliko objekt nije sagrađen dovoljno čvrsto i ako dođe do urušavanja i stradavanja uslijed rušenja (Optima risk, 2018).

Pored ovoga akta, treba spomenuti i indijsko pravo, u kojem se spominju začetci osiguranja od kreditnog rizika. Nadalje, Pomorsko pravo svoje korijene ima u zbirci Talmuda (2.-4.st.) koju čine židovski propisi, rasprave i predaje (Optima risk, 2018). Njima je regulirana obveza naknade od strane zajednice brodara u smislu drugog broda brodaru, koji bi ostao bez svog broda.

Tijekom 11. stoljeća napravljen je značajan iskorak u razvoju osiguranja, kada se javljaju prvi početci uzajamnog osiguranja i nekih drugih vrsta, poput osiguranja od poplave, požara, nesretnog slučaja i sličnoga. Prema tome, napretkom civilizacija, potreba za osiguranjem javlja se na primjeru različitih djelatnosti i za osiguranje različitih potreba društava. Osim trgovine, potrebu za osiguranjem počinje iskazivati i graditeljstvo kao djelatnost, a što je i istaknuto. Osim navedenih djelatnosti, ubrzo nakon spomenutog razdoblja, pomorstvo biva sve više izloženo navedenoj potrebi. Može se čak tvrditi da je razvoj osiguranja u tadašnje vrijeme pratio razvoj pomorstva.

Osim navedenoga, treba spomenuti Rimsko pravo, u okviru kojega je uspostavljen institut pomorskog zajma, kao jedini oblik pomorskog osiguranja koji je postojao sve do 13. stoljeća. Njime je definirano da vlasnik broda uzima zajam prije puta, a isti vraća ukoliko na odredište stigne bez ikakvog oštećenja i neprilika, no uz ugovorenu kamatu.

Nakon ovog razdoblja, u okviru kojega se javljaju tek poneki elementi koji određuju i potiču razvoj osiguranja, nastupa razvoj istoga u okviru srednjega vijeka. U tom razdoblju događaju se konkretniji pomaci u smislu ozbiljnijeg razvoja osiguranja kao djelatnosti, ali i kao kompleksne društvene pojave. Detaljnije o tome slijedi u nastavku.

3.2. Razvoj osiguranja u srednjem vijeku

Ono što je u srednjem vijeku potaknulo ozbiljniji razvoj osiguranja bilo je udruživanje trgovaca i obrtnika u cehove, s ciljem preraspodjele posljedica u slučaju eventualnih nezgoda i šteta. Konkretnije se misli na požare, smrt i slične neprilike.

U ovome razdoblju, jedan od važnijih događaja bilo je donošenje odluke pape Grgura VII 1236. godine, kojom je ukinuta praksa pomorskog zajma s obzirom da su ugovorene kamate bile lihvarske (Optima risk, 2018). Umjesto dotadašnje prakse, uvodi se praksa fiktivnih kupoprodajnih ugovora, kao posebnog pravnog odnosa, odnosno posla. U kontekstu njega, subjekt ili stranka prije početka plovidbe kupovala je brod i robu, uz obvezu isplate kupoprodajne cijene samo ukoliko brod i roba stignu sigurno na odredište. U tom slučaju, prodavatelj broda novom kupcu isplatio je određenu svotu, kao premiju, koja se naposljetku nije vraćala. Važno je istaknuti kako su upravo ovi ugovori bili preteča instituta osiguranja u suvremenom smislu. Prema tome, već u srednjem vijeku naziru se začeci suvremenoga razvoja osiguranja.

Sljedeći značajniji događaj u kontekstu razvoja osiguranja bilo je donošenje Notarske isprave o pomorskom osiguranju, koja je pronađena u Genovi, a izdana je 23. listopada 1347. godine. Nedugo zatim, 1384. godine uslijedila je prva samostalna policia osiguranja koja je izdana u Pisi (Enciklopedija, 2018).

Iako su najznačajniji događaji, koji su potaknuli i obilježili povijesni razvoj osiguranja, zabilježeni na inozemnom teritoriju, odnosno izvan područja Republike Hrvatske, za međunarodni razvoj osiguranja kao djelatnosti poseban značaj imao je i događaj iz 16. stoljeća koji se odvio na području grada Dubrovnika, tadašnjeg značajnog trgovačkog područja. Konkretno se misli na Zakon o pomorskom osiguranju koji je donešen i usvojen 1562. godine. Izvorni naslov istogla glasi „Ordo super assecuratoribus“, a on se smatra jednim od najstarijih, ako ne i najstariji zakonski akt koji sustavno regulira i uređuje odnose i specifičnosti u svezi djelatnosti osiguranja (Enciklopedija, 2018).

U narednim razdobljima, razvoj osiguranja pratio je razvoj trgovine i seljenje glavnih trgovačkih puteva s Mediterana na Atlanski ocean. Takva zbivanja dovela su do formiranja novih svjetskih centara trgovine, među kojima su i oni u Londonu, gradu koji je postao centar pomorske trgovine. U to vrijeme, točnije 1686. godine, značajan pothvat u kontekstu poticanja razvoja osiguranja proveo je Edward Lloyd, vlasnik kavane u kojoj su se u to vrijeme okupljali trgovci i brodovlasnici, a pri tome razmjenjivali aktualne informacije, raspravljali o tekućim problemima i potrebama. Nedugo zatim, ovo mjesto postalo je okupljalište individualnih osiguravatelja koji su započeli sklapanje poslova osiguranja.

Individualni osiguratelji su u to vrijeme bili fizičke osobe, koje su raspolagale određenim kapitalom i dobrom reputacijom. Razvoj poslova u to vrijeme doveo je do potrebe za njihovim udruživanjem, kako bi bili sposobni preuzimati veće rizike. Upravo je to dovelo do formiranja prvih osiguravajućih društava, vrlo sličnih onim današnjim. Jedno od takvih udruženja u to vrijeme bilo je Lloyd's Underwriters Association, udruženje individualnih osiguravatelja koje postoji i danas te predstavlja jedno od najznačajnijih svjetskih tržišta osiguranja. U to vrijeme započinje i razvoj životnih osiguranja, koja danas imaju poseban značaj u industriji osiguranja, posebice na primjeru razvijenih zemalja svijeta, a tada je bio vezan također uz razvoj pomorstva.

U ovome razdoblju prve ugovore o osiguranju sklapali su uglavnom pomorci, a svrha istih bila je otkupnina u slučaju zarobljavanja. Premija ovih osiguranja računala se na osnovu putovanja na koje su oni odlazili, a u obzir se nije uzimala njihova dob. Tadašnje kratkoročne police osiguranja bile su tipične za rane oblike ove djelatnosti, no javljaju se i one dugoročne. U slučaju njih osiguravatelji su morali izvršiti točnu procjenu smrti osiguranika, pa se 1693. godine javljaju prve tablice smrtnosti, koje postaju osnova za izračun premije osiguranja života (Foritus inter partes, 2018). One su se izrađivale na temelju kalkulacije prosječne smrtnosti u posljednje četiri godine. ubrzo nakon njihove pojave, točnije 1699. godine osnovano je prvo društvo za osiguranje života, Society for the Assurance of Widows and Orphans (Foritus inter partes, 2018).

Vidljivo je da je srednji vijek označio naprednije razdoblje razvoja osiguranja, no ono se ne zaustavlja njegovim okončanjem. Sasvim suprotno, nastavkom razvoja industrije, poslovanja, ali i društva generalno, tijekom narednih stoljeća, zabilježen je i rapidniji razvoj osiguranja kao podržavajuće, ali i samostalne djelatnosti.

3.3. Razvoj osiguranja 18. stoljeća na dalje

Tijekom 18. i 19. stoljeća zabilježen je rapidan razvoj znanosti, poslovanja i društva. Dolazi do promjene u svim aspektima života i rada, što je rezultiralo i promjenama na strani ljudskih potreba i želja, kao i stila te načina života. Jasno je kako sve drastične i ozbiljnije promjene, kakve se javljaju i u to vrijeme, za posljedicu imaju čitav niz ostalih promjena, kao što su i one u kontekstu promjena u svezi potreba za višom razinom sigurnosti. Prema tome, moguće je govoriti o intenzivnom razvoju osiguranja u ovome razdoblju, koje je prethodilo suvremenom dobu i predmetnom razvoju.

U 18., a osobito u 19. stoljeću dolazi do ubrzanog razvoja osiguranja. Tijekom ovoga razdoblja, koje se može nazvati i predmodernim razdobljem razvoja počinju se primjenjivati aktuarski izračuni premije osiguranja, kao i provoditi prilagodba pravne prakse. Osiguranje dobiva jednu sasvim novu dimenziju i značaj u kontekstu gospodarskog i socijalnog aspekta.

Unatoč činjenici da je prva polica osiguranja datirala još iz 16. stoljeća, tek se u ovome razdoblju postavljaju osnovna načela osiguranja, koja se primijenjuju i danas, a postavio ih je James Dodson. Prema tome, smatra se ispravnim tvrditi da moderno osiguranje ili ono suvremeno, kakvo postoji i danas, biva rezultat događanja iz ovoga razdoblja. Naime, tada se uspostavljaju pravni oblici, definira uloga države, određuju obveze i odgovornosti različitih dionika. Osiguranje koje je uređeno u ovom, ali i širem smislu, javlja se upravo u predmetnom razdoblju, odnosno počinje se konkretnije razvijati.

U ovome razdoblju, kao i u razdoblju 20. i 21. stoljeća moguće je govoriti o razvoju tržišta osiguranja, u smislu pojave sve većeg broja sudionika, razvoju pravnog i regulatornog okvira, usvajanja novih standarda u poslovanju. Tijekom predmetnog razdoblja, razvoj osiguranja sve se više razvija neujednačeno na međunarodnoj razini. To ukazuje na činjenicu da ono prati razinu razvijenosti nekog gospodarstva i društva. Slijedom navedenoga, smatra se ispravnim tvrditi da je dana osiguranje kao društveno-ekonomska pojava i djelatnost najrazvijenije na primjeru razvijenih zemalja svijeta, poput zemalja Europske unije, a najslabije razvijeno na primjeru nerazvijenih zemalja. Prema tome, danas razvijene i ekonomski najznačajnije zemlje svijeta postavljaju neke ključne trendove razvoja osiguranja na međunarodnoj razini. One određuju smjer njegova budućeg razvoja, kao i potrebite promjene u kontekstu navedenoga. Kako bi navedeno bilo jasnije, u narednom poglavlju daje se osvrt na stanje osiguranja i razinu razvijenosti ove djelatnosti na primjeru Republike Hrvatske. Time se rad zaokružuje u smislenu cjelinu.

4. OSIGURANJE U HRVATSKOJ

Može se reći da je tržište osiguranja u Hrvatskoj prilično razvijeno, iako ne u onom smislu kao što je to primjer kod nekih visoko razvijenih zemalja svijeta. Pri tome se misli na niz različitosti, a uglavnom je riječ o ponudi i premijama osiguranja, broju pojedinih polica osiguranja koje su sklopljene, godišnjim stopama rasta polica osiguranja i sličnome. Za potrebe istraživanja ovoga rada, smatra se korisnim dati osvrt na stanje osiguranja u Hrvatskoj, o čemu detaljnije slijedi u ovome poglavlju rada.

4.1. Razvijenost regulatornog i institucionalnog okvira osiguranja u Hrvatskoj

Vodeći zakoni u Republici Hrvatskoj kojima se uređuje predmetno poslovanje su Zakon o osiguranju i Zakon o obveznim osiguranjima, no postoji čitav niz i ostalih podzakonskih akata ove naravi. U kontekstu nacionalnog regulatornog okvira važno je istaknut da se posebna pažnja posvećuje određenju glavnih termina ove djelatnosti, ali i uvjeta te načina poslovanja u predmetnim društvima i poslovima posredovanja te zastupanja (HANFA, 2016). Osim toga, specificiran je i sustav kontrole te nadzora poslovanja, prava i obveza.

Iznimnu ulogu u okviru kontrole i nadzora predmetnog poslovanja imaju i određena nacionalna tijela, specijalizirana više ili manje za potrebe ove djelatnosti. Među njima je Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA), koja je zadužena za provođenje nadzora tržišta osiguranja i to u kontekstu kontrole zakonitosti poslovanja, stabilnosti i učinkovitosti tržišta, ali i zaštite osiguranika. U okviru njezina djelovanja vrlo je važno istaknuti njezin doprinos u provedbi licenciranja. Naime, subjekti nadzora obvezni su proći postupak licenciranja kojim se utvrđuje sukladnost zakonskim uvjetim i ostalim odredbama. Na osnovu toga, ona izdaje dozvolu za obavljanje poslova osiguranja. Od ostalih zadaća HANFE svakako treba spomenuti i informiranje, podršku, provjeru stručnih znanja, izdavanje ovlaštenja i slično (HANFA, 2018).

Osim HANFE, tu je i Hrvatski ured za osiguranje, koji pruža sve detaljne informacije o djelatnosti osiguranja i daje ažurni popis osiguravajućih društava te objavljuje redovne statističke publikacije. Direkcija za nadzor društava za osiguranje Republike Hrvatske sljedeće je značajno tijelo. Ono je odgovorno za prikupljanje statističkih podataka i provedbu nadzora osiguravajućih društava u Hrvatskoj. sva navedena tijela, uz ostale dionike koji se izravno ili neizravno bave ovom djelatnošću čine institucionalni okvir u Hrvatskoj.

4.2. Hrvatska osiguravajuća društva

U ovome dijelu poglavlja daje se prikaz društava koja čine hrvatsko tržište osiguranja. U svrhu detaljnije analize i stvaranja predodžbe o razvijenosti osiguranja u Hrvatskoj, daje se sažeti osvrt na poslovanje istih.

Razvoj osiguranja u Hrvatskoj započelo je osnivanjem osiguravajuće zadruge Croatia u Zagrebu 1884. godine. Temeljni kapital iste položilo je tada zagrebačko gradsko poglavarstvo u sklopu borbe protiv ekonomske ovisnosti o strancima. Na početku rada, zadruga se bavila samo osiguranjem rizika od požara za grad Zagreb, a kasnije je proširila svoje poslovanje i na druge vrste osiguranja (Fortius inter partes, 2018). Od tada do danas sve se više razvija ova djelatnost, a o tome svjedoče brojke o broju društava ove naravi, njihovim poslovnim rezultatima i broju sklopljenih polia osiguranja.

Prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje hrvatsko tržište osiguranja 2016. godine bilo je sačinjeno od 23 društva koja su ostvarila ukupnu bruto premiju od preko 3,3 milijarde kuna (Banka, 2016). Pojedinačni prikaz istih slijedi u nastavku (Tablica 1.).

Tablica 1. Popis osiguravajućih društava u Hrvatskoj u 2016. godini i njihov udio u ukupnoj premiji

Osiguravajuće društvo	Uk. bruto premija (kn)	Udio u uk. bruto premiji (%)	Osiguravajuće društvo	Uk. bruto premija (kn)	Udio u uk. bruto premiji (%)
Croatia osiguranje d.d.	813.334.446,00	32,16	Merkur osiguranje d.d.	60.302.346,00	2,7
Allianz Zagreb d.d.	31.023.407,00	12,62	Hrvatska osiguravajuća kuća d.d.	46.669.853,00	1,85
Euroherc osiguranje d.d.	186.948.642,00	7,39	BNB Paribas Cardif osiguranje d.d.	21.530.997,00	0,85
Uniqa osiguranje d.d.	171.087.631,00	6,77	Velebit osiguranje d.d.	18.268.831,00	0,72
Wiener osiguranje Viena Insurance Group d.d.	148.334.150,00	5,87	Izvor osiguranje d.d.	13.006.135,00	0,51
Generali osiguranje d.d.	121.657.556,00	4,81	Ergo osiguranje d.d.	12.299.808,00	0,49
Jadransko osiguranje d.d.	121.275.022,00	4,8	Société Générale Osiguranje d.d.	10.584.748,00	0,42
Triglav osiguranje d.d.	110.324.665,00	4,36	Wüstenrot životno	6.987.745,00	0,28
Croatia zdravstveno osiguranje d.d.	91.191.790,00	3,61	Velebit životno osiguraje d.d.	6.032.714,00	0,24
Grawe Hrvatska d.d.	89.905.368,00	3,55	Hrvatsko kreditno osiguranje d.d.	2.715.033,00	0,11
Erste osiguranje Viena Insurance Group d.d.	80.240.142,00	3,17			
Agram životno osiguranje d.d.	68.615.884,00	2,71	ERGO životno osiguranje d.d.	329.624,00	0,01

Izvor: Izrada autora prema: Banka.hr (2016.) Osiguravajuća društva u RH. Dostupno na: <http://www.banka.hr/financije/osiguranja/osiguravajuca-drustva-u-rh>. Datum posjete: 05.02.2018.

Daje se uočiti da hrvatsko tržište osiguranja „drži“ nekoliko vodećih društava. Upravo ona utječu i na razvoj ovoga tržišta i najzornije dočaravaju realno stanje na istome. Riječ je o sljedećima: Croatia osiguranja d.d., Allianz Zagreb d.d., Euroherc osiguranje d.d., Uniqa osiguranje d.d. i Wiener osiguranje, Viena Insurance Grpup d.d., a ona zajedno čine gotovo 65% bruto premije.

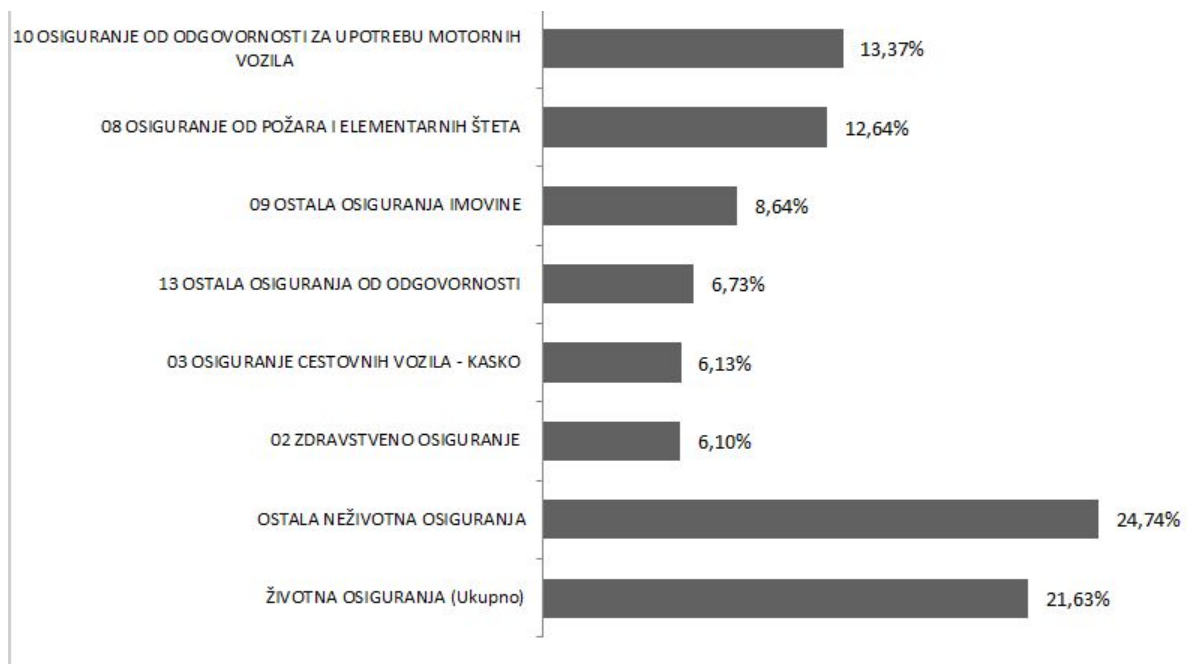
Prema podacima iz 2016. godine, hrvatsko tržište osiguranja sačinjavalo je redom (HUO, 2017):

- 25 društava za osiguranje;
- 1 društvo za reosiguranje;

- 47 društava za posredovanje u osiguranju;
- 235 društva za zastupanje u osiguranje (pravne osobe);
- 152 obrta za zastupanje u osiguranju;
- 32 društava i obrta za zastupanje u osiguranju na STP;
- 23 banke i 4 stambene štedionice imaju ovlaštenje za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju;
- 218 društava za osiguranje iz drugih država članica za koje je HANFA zaprimila obavijest o namjeri pružanja usluga i u Republici Hrvatskoj.

Značajnije promjene u industriji osiguranja Republike Hrvatske u proteklih nekoliko godina uglavnom se očituju u strukturi sklopljenih osiguranja. Pri tome, najveći udio istih odnosi se na životna osiguranja i osiguranja od odgovornosti za upotrebu motornih vozila (Slika 1.).

Slika 1. Ugovorene police osiguranja u Hrvatskoj tijekom siječnja 2016. godine

Izvor: HUU (2016.) Tržište osiguranja u RH siječanj 2016. Dostupno na: <https://www.hu0.hr/hrv/arhiva/1/trziste-osiguranja-u-rh-za-sijecanj-2016-/513/detalji/>. Datum posjete: 06.02.2018.

Slijedom navedenoga vidljiva je prevlast neživotnih osiguranja u Hrvatskoj, što je kontradiktorno vodećim međunarodnim trendovima u industriji osiguranja, posebice

na primjeru vodećih razvijenih zemalja svijeta. Naime, u Republici Hrvatskoj su životna osiguranja još uvijek nedovoljno zastupljena, što nije slučaj na ostatku teritorija Europske unije. EU čini oko 32% svjetskog udjela životnih osiguranja, čime opravdava svoj izniman značaj u međunarodnoj industriji osiguranja i postavljanju vodećih trendova. Pored toga, treba istaknuti da se na ovome području primijenjuju učinkovitija zaštita osiguranika, jednostavnije poslovanje, rast potražnje, rast premije osiguranja, uvođenje novih proizvoda, poticanje veće transparentnosti, povećanje udjela stranog kapitala (Stipić, 2014).

4.3. Croatia osiguranje

Vodeća osiguravajuća kuća ili poduzeće, koje posluje u Hrvatskoj, je Croatia osiguranje. U prethodnom tekstu istaknuto je kako ono drži preko 30% ukupnog tržišnog udjela u domeni osiguranja u Hrvatskoj.

Vizija ovoga poduzeća je postati lider i pouzdani partner, koji znanje i iskustvom pruža potpunu sigurnost svojim klijentima (Croatia osiguranje, 2018). Misija je pri tome odrediti optimlani način za opravdanje vizije, a ističe kako ovo poduzeće djeluje se ciljem osiguranja dugoročne financijske sigurnosti lokalnoj zajednici, te se oslanja čvrsto na temeljne vrijednosti poduzeća. Misli se pri tome na stručnost zaposlenika, orijentaciju prema klijentima, brzinu i agilnost u poslovanju, pouzdanost te odgovornost i potpunu inovativnost (Croatia osiguranje, 2018).

U okviru registrirane djelatnosti treba istaknuti redom (Fininfo, 2018):

- Životno osiguranje;
- Rentno osiguranje;
- Dodatna osiguranja životnog osiguranja;
- Ostala životna osiguranja;
- Životno i rentno osiguranje vezano za jedinice investicijskih fondova;
- Osiguranje od nezgode;
- Zdravstveno osiguranje;
- Osiguranje svih vrsta vozila;
- Osiguranje robe i imovine;

- Razna osiguranja od odgovornosti;
- Putno osiguranje;
- Osiguranje kredita.

Vidljivo je kako je portfolio Croatia osiguranja vrlo heterogen i prilagođen diferenciranim skupinama potrošača u suvremeno doba. Generalno se portfolio dijeli na nekoliko paleta osiguravateljskih usluga, a misli se na vozila, životno osiguranje, imovinu, nezgode, putna osiguranja, plovila i prijevoz, kredite, zdravlje te pakete usluga (statut Croatia osiguranje, lipanj 2016).

Osim niza značajnih resursa, koji se integrirano koriste u svrhu optimizacije poslovanja i dostizanja najviše kvalitete usluge svojim klijentima, ovo poduzeće posebnu pažnju poklanja svojim zaposlenicima. S uvjerenjem da su oni činitelji značajnog dijela kvalitete usluge i poslovanja generalno, kontinuirano se provode usavršavanja, razvoj i kvalifikacije zaposlenika. Pri tome, isključeni su svi oblici diskriminacije, a posebna pažnja posvećuje se jednokosti spolova, odnosno pravima žena.

Ovo poduzeće također je orijentirano prema održivom razvoju i društveno odgovornom poslovanju. Pri tome, ono implementira međunarodne ISO standarde u svom poslovanju, koji čine integrirani sustav upravljanja kvalitetom, daje podršku socijalnom razvoju, brine o koristima svih dionika.

Osim ovih kvalitativnih obilježja, vrlo je važno dati osvrt na kvantitativna obilježja poslovanja ovoga poduzeća, a njihov pregled slijedi u nastavku. Tijekom 2017. godine ovo je poduzeće ostvarilo neto dobit od 151 milijun kuna, a zarađena premija iznosila je 9% više nego prethodne godine, odnosno 2,2 milijuna kuna. Poseban rast bilježe neživotna osiguranja, 11%, dok životna rastu po stopi od zadovoljavajućih 9% (Croatia osiguranje, 2018). Najveći rast u promatranom razdoblju ostvarilo je osiguranje od potraživanja i zdravstveno osiguranje. U istome razdoblju, najveći pad bilježi osiguranje prijevoza zbog efekta ležarina.

U poslovima ulaganja sredstava neživotnih i životnih osiguranja ostvareni su prihodi u iznosu od 421 milijun kuna u istome razdoblju. Pri tome je zabilježen rast od 14%. S

druge strane povećani su i financijski rashodi, koji su iznosili 168 milijuna kuna (Croatia osiguranje, 2018). Pri tome, bruto likvidirane štete iznosile su 1 424 milijuna kuna ili 2% više nego lani, dok su administrativni troškovi dosegli 401 milijun kuna ili 19% više nego prethodne godine. Kao posljedica nastavka investicija, troškovi pribave iznosili su 408 milijuna kuna ili 1% više nego protekle godine (Croatia osiguranje, 2018).

Treba istaknuti kako tržište osiguranja u Hrvatskoj bilježi rast u proteklim razdobljima. U posljednje 2-3 godine on iznosi prosječno 4% na godišnjoj razini. Sukladno napretku i razvoju ovoga poduzeća, u budućnosti se očekuje nastavak ovoga trenda. Sukladno tome, očekuje se povećanje njegova tržišnog udjela, a vodeći strateški pravci usmjeravaju se prema životnim osiguranjima, iako za sada bilježe manji rast i udio od onih neživotnih.

Također, u budućnosti se očekuje nastavak investicija u sve segmente poslovanja, odnosno u ponudu usluga, paketa usluga, zaposlenike, imovinu, opremu i slično. Poseban napredak očekivan je u jačanju ili intenziviranju održivog razvoja ovoga poduzeća, što će doprinijeti konkurentnosti istoga, jačanju imidža i lojalnosti kupaca.

5. ŽENE U SVIJETU OSIGURANJA

Status žena na tržištu rada i u poslovnom svijetu mijenjao se tijekom povijesti. Značajniji napredak u tom kontekstu evidentan je nakon Industrijske revolucije, a posebice tijekom 20. stoljeća, kada dolazi do značajnih promjena u ekonomiji, globalnom društvu, pravnom poretku i ostalim aspektima. Status žena, s napretkom međunarodne ekonomije i društva, mijanjao se i u sferi osiguranja.

Kada je riječ o ulozi i statusu žena u svijetu osiguranja, razmatra se njihova uloga kao kupca i kao zaposlenika u osiguranju. Međutim, u kontekstu ove problematike razrađuje se njihova uloga u kontekstu poslovanja, odnosno kao zaposlenika u osiguranju. Ovisno o državi, žene u osiguranju zauzimaju jednake uloge, dodjeljuju im se iste ovlasti i odgovornosti kao muškarcima, te uživaju gotovo jednake uvjete rada. Naime, iako one često rade i više od muškaraca, još uvijek se suočavaju s nešto slabijim uvjetima rada, koji se očituju u nižim menadžerskim i inim plaćama, slabijim mogućnostima napretka i većim izazovima (Svijet osiguranja, 2018).

U razvijenijim državama svijeta žene zauzimaju menadžerske i ostale više funkcije u većem udjelu nego na primjeru osiguranja slabije razvijenih tržišta. U takvim mogućnostima plaće i mogućnosti napretka žena u svijetu osiguranja su veće, no treba istaknuti kako se na međunarodnoj razini ulažu ozbiljni naponi prema unapređenju postojeće situacije generalno.

U Hrvatskoj su žene u osiguranju najviše zaposlene kao prodavači ili ugovaratelji polica osiguranja. Pri tome, njeguju se i razvijaju uglavnom njihove prodavateljske vještine. Ovaj posao one znatno drugačije obavljaju od muškaraca. Žena će se prilikom prodaje osiguranja više raspitati o osobnoj situaciji kupca, njegovu bračnom statusu, uvjetima života, njegovim ili njezinim snovima i životnim ciljevima. Također, ona s klijentima vodi opsežnije i dublje razdovore, a često dopire do emocionalnog aspekta kupaca. Sukladno tome, žene često ostvaruju bolje rezultate u prodaji nego što to čine muškarci.

„Dosadašnja praksa pokazuje da su žene pogodnije za prodaju proizvoda osiguranja koji su povezani sa zaštitom obitelji i drugih proizvoda osiguranja namijenjenih

fizičkim osobama, dok su muškarci pogodniji za prodaju proizvoda namijenjenih pravnim osobama, gdje do izražaja može doći njihovo stručno, odnosno tehničko znanje (Svijet osiguranja, 2018).“ Ipak to nije striktno pravilo u praksi.

Ono što je naprimjeru žena potrebno istaknuti jest to da se one vide kao senzibilniji zaposlenici. S obzirom da je posao u svijetu osiguranja vrlo dinamičan, nepredvidiv, zahtjevan i izazovan, često se gleda na to da žene teško podnose ove situacije. Sukladno tome, isto predstavlja jedan od osnovnih elemenata na kojima se zasniva neutemeljena diskriminacija žena u svijetu osiguranja.

U nastavku, prikazat ću prema prikupljenim podacima zastupljenost žena u osiguranju i reosiguranju u upravi i nazornim odborima analiziranih poduzeća.

Slika 2. Zastupljenost žena u osiguranju i reosiguranju u 2018. godini

Izvor: izradila autorica prema podacima www.hanfa.hr, Datum posjete: 18.06.2018.

Od prikupljenih podataka u 2018. godini od sedamnaest osiguravajućih i reosiguravajućih društva može se zaključiti da muškarci ubiru najveći udio od 76% te da žene zastupaju ostatak od 24%. Prema dostupnim podacima na rukovodećim mjestima kao što su nadzorni odbor i uprava prisutan je velik postotak muškaraca, prisutnost udjela u nadzornom odboru sastoji se od 16% žena te 84% muškaraca, na funkciji uprave 34% prisutnost žena te 66% muškaraca. Prema tim podacima vidljiva je vrlo mala zastupljenost žena, na vodećim funkcijama predjednika uprave ili

nadzornog odbora je muskarac, prisutnost žene na vrhu hijerarhiske piramide je u nekim društvima nepostojeći, tako stoji za veliku dio analiziranih društva. Prema prikupljenim podacima žene su u veliku mjeru diskriminirane. Danas se žene se susreću sa nazivom „stakleni strop“, koji stoji za diskriminaciju žene i oblik društvenog pritiska.

6. ZAKLJUČAK

Slijedom provedenoga istraživanja može se zaključiti da osiguranje kao gospodarska, ali i društvena pojava ima dugu tradiciju, to jest moguće je govoriti o njegovu dužem povijesnom razdoblju. U samim začetima razvoja ono je bilo povezano s osiguranjem sigurnosti trgovine i robne razmjene, a javlja se na primjeru svih tadašnjih civilizacija.

Prvi zakonski i regulatorni okvir osiguranja javlja se u kontekstu Hamurabijevog zakona, a već je u okviru istoga bilo naznačeno što se osiguranjem nastoji ostvariti. U tom kontekstu raspravljalo se o preraspodjeli rizika poslovanja.

S razvojem društva, tijekom povijesti, razvijalo se i osiguranje kao takvo. Međutim, kako ono nije vezano samo uz fizičke osobe, pratilo je i razvoj poslovnog svijeta, odnosno razvoj potreba i želja poslovnih subjekata. Sukladno tome, može se zaključiti da najdinamičniji i najintenzivniji razvoj osiguranja započinje s pojavom suvremenoga doba, kao najkompleksnijeg razvojnog razdoblje društva diljem svijeta generalno.

Danas se smatraispravnim govoriti kako je osiguranje zapravo egzistencijalna potreba svih članova društva, neovisno o teritoriju i vrsti osiguranja koje se potražuje i kojem se teži. Time se zapravo dočarava izniman značaj osiguranja u svakodnevnom životu ljudi, ali i u poslovnom svijetu istih. Vjeruje se kako će ono svoj razvoj nastaviti i u budućnosti, a sukladno nadolazećim promjenama u željama i potrebama društava, navikama i stilovima njihova života. Prema tome, očekuju se i brojne promjene u kontekstu regulatornog i institucionalnog okvira na primjeru industrije osiguranja, konceptata poslovanja te ostalim segmentima.

Posebno je važno istaknuti promjene koje se očekuju u kontekstu strukture i zastupljenosti pojedinih osiguranja, a generalno se misli na udio životnih i neživotnih osiguranja na primjeru država, ali i na međunarodnoj razini. Neke konkretnije promjene u ovome smislu započele su već prije 10-15 godina, a nastaviti će se još

intenzivnijim tijekom i u budućnosti. Tada će biti moguće govoriti o prevlasti međunarodnih mega trendova, koji će odrediti tadašnje razvojno razdoblje ove društveno-ekonomske pojave i djelatnosti kao takve.

LITERATURA

Knjige:

1. Andrijašević, S.; Petranović, V. (1999.) Ekonomika osiguranja. Zagreb: Alfa d.d.

Internet izvori:

1. Banka.hr (2016.) Osiguravajuća društva u RH. Dostupno na: <http://www.banka.hr/financije/osiguranja/osiguravajuca-drustva-u-rh>. Datum posjete: 05.02.2017.
2. Croatia osiguranje (2018.) Početna. Dostupno na: <https://www.crosig.hr>. Datum posjete: 04.09.2018.
3. Enciklopedija (2018.) Osiguranje. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=45672>. Datum posjete: 07.02.2018.
4. Fininfo (2018.) Croatia osiguranje. Dostupno na: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/croatia-osiguranje/Detaljno/106>. Datum posjete: 04.09.2018.
5. Fortius inter partes (2018.) Povijesni razvoj osiguranja. Dostupno na: <http://www.fortius.hr/vise-o-osiguranju/osnovni-podaci-o-osiguranju/povijesni-razvoj-osiguranja/>. Datum posjete: 06.02.2018.
6. HANFA (2016.) Tržište osiguranja. Dostupno na: <http://www.hanfa.hr/nav/258/naslovni-tekst---osiguranje.html>. Datum posjete: 06.02.2018.
7. HANFA (2018.) O nama. Dostupno na: <http://www.hanfa.hr/o-nama/>. Datum posjete: 05.02.2018.
8. HUO (2016.) Tržište osiguranja u RH siječanj 2016. Dostupno na: <https://www.huo.hr/hrv/arhiva/1/trziste-osiguranja-u-rh-za-sijecanj-2016-/513/detalji/>. Datum posjete: 06.02.2018.

9. HUO (2016.) Tržište osiguranja u RH travanj 2016. Dostupno na: <https://www.huo.hr/hrv/arhiva/1/trziste-osiguranja-u-rh-za-travanj-2016-/534/detalji/>. Datum posjete: 06.02.2018.
10. Optima risk (2018.) Povijest osiguranja. Dostupno na: <http://optimarisk.hr/povijest-osiguranja>. Datum posjete: 07.02.2018.
11. Stipić, M. (2014.) Hrvatski osiguratelji i tržište osiguranja u EU. Dostupno na: <http://hrcak.srce.hr/131384>. Datum posjete: 06.02.2018.
12. Svijet osiguranja (2018.) Više žena u prodaji-veći prihod tvrtki. Dostupno na: <http://www.svijetosiguranja.eu/hr/clanak/2013/5/vise-zena-u-prodaji-veci-prihodi-tvrtki,327,10805.html>. Datum posjete: 04.09.2018.
13. Fininfo (2018.) Croatia osiguranje. Dostupno na: <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/croatia-osiguranje/Detaljno/106>. Datum posjete: 04.09.2018.

POPIS SLIKA

Slika 1. Ugovorene police osiguranja u Hrvatskoj tijekom siječnja 2016. godine	16
Slika 2. Zastupljenost žena u osiguranju i reosiguranju 2018. godini.....	21

POPIS TABLICA

Tablica 1. Popis osiguravajućih društava u Hrvatskoj u 2016. godini i njihov udio u ukupnoj premiji	15
---	----

SAŽETAK

Cilj ovoga rada jeste prikazati povjesni razvoj osiguranja, od defincije pojma „osiguranje“ do ugovaranja i njenih sudionika, potom obilježja i načela osiguranja koja su specifična za takvu vrstu poslovanja.

Kako se razvijalo društvo tako se razvijala potreba za osiguranjem, začeci sežu u daleku prošlost, 3 000 godina prije Krista u Kini gdje je plovidba bila opasna. Srednji vijek smatra se razdobljem nastanka pomorskog osiguranja. Trgovce i obrtnike poticalo se da se u druže u cehove kako bi im se olakšale posljedice trošarina. Otkrićem novog kontinenta i razvojem trgovine te preseljenjem prodaje dobara sa Mediterana na Atlanski ocean dolazi do formiranja novih svjetskih centara trgovine i udruživanjem individualnih osiguravatelja kao što je Lloyd' s Underwriters Association. Razvoj životnog osiguranja vezan je za pomorce koji su ugovore o osiguranju života skalapali u slučaju zarobljavanja. U devetnaestom stoljeću dolazi do ubrzanog razvoja osiguranja te se počinju primjenjivati automatski izračuni premije osiguranje.

Povjesna zbivanja i potrebe društva doveli su osiguranje na razinu kakvog ga mi poznajemo danas. Prema ljudskim potrebama i razvojem društva i društvenih normi, osiguranje ima tendenciju razvijanja i usavršavanja i u budućnosti.

U Hrvatskoj na tržištu prisutne se mnoge kompanije osiguranja i reosiguranja, u radu je istaknuta Croatia Osiguranje koja prema svom poslovanju ima veliki udio na tržištu osiguranja .

Na kraju govori se o žena u svijetu osiguranju te njihovoj zastupljenost u osiguranju, to jest njihova ne zastupljenost te susrećemo termin „stakleni strop“.

Ključne riječi: pojam „osiguranje“, povijest osiguranja, nastanak osiguravateljskih društva, Croatia Osiguranje, žene u svijetu osiguranja.

SUMMARY

The aim of this paper work is firstly to show the historical development of insurance, from the definition of the term „Insurance“ to contracting and its participants, and secondly to point out the characteristics and principles of insurance that are specific to this type of business.

As society evolved, so did the need for insurance. Its beginning dates back to the distant past, in 3,000 BC in China where navigation was dangerous. The Middle Ages is considered the period of emergence of maritime insurance. Traders and craftsmen were encouraged to join guilds in order to alleviate the effects of excise duties. With the discovery of a new continent and the development of trade and the relocation of goods from the Mediterranean to the Atlantic Ocean, new world trade centers are formed and the merging of individual insurers such as Lloyd's Underwriters Association takes place. The development of life insurance is linked to seafarers who have signed life insurance contracts in the event of being captured. In the nineteenth century there is a rapid development of insurance and insurance premiums are beginning to be automatically calculated.

The historical events and needs of society have brought insurance to the level that is known today. Insurance has a tendency to develop and perfect in the future depending on human needs and the development of society and its norms.

Many insurance and reinsurance companies are present on the market in Croatia. One of the most prominent ones is Croatia Insurance (Croatia osiguranje), which according to its business has a large share on the insurance market.

Finally, it talks about women in the insurance world and their representation in insurance, that is, their non-representation, and we come across the term „glass ceiling“.

Keywords: term „insurance“, insurance history, emergence of insurance companies, Croatia Insurance, women in the insurance world.